

**RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ
MGR PAWŁA KASTUSIKA PT. KANAAN,
SPORZĄDZONA W ZWIĄZKU Z PRZEWODEM DOKTORSKIM W DZIEDZINIE SZTUK
PLASTYCZNYCH, W DYSCYPLINIE SZTUK PIĘKNYCH WSZCZĘTYM NA WYDZIALE
GRAFIKI AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH W WARSZAWIE**

PROMOTOR: PROF. BŁAŻEJ OSTOJA LNISKI

Część I –

ocena dorobku artystycznego, organizacyjnego i dydaktycznego

Paweł Kostusik urodził się w 1976 roku w Mińsku na Białorusi, gdzie ukończył Białoruską Państwową Akademię Sztuk Pięknych, uzyskując dyplom na Wydziale Malarstwa. W roku 2008 wstąpił do Towarzystwa Polskich Plastyków przy Związków Polaków na Białorusi. Pełni funkcję Prezesa Mińskiego Miejskiego Oddziału Towarzystwa Plastyków Polskich. W 2014 roku uzyskał stopień magistra Historii Sztuki na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Od 2014 roku jest doktorantem w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Za swoją działalność artystyczną był odznaczony nagrodami: III nagroda Białoruskiego Związku Malarzy na Republikańskiej wystawie-konkursie „Nowe imiona” w roku 2000. Uzyskał: I nagrodę na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki, Blankenberge, Belgia w roku 2013. Na swoim koncju artystycznym ma cztery prezentacje indywidualne, wśród których należy odnotować prezentację pt. „Locus” w galerii Tyzengauz w Grodnie na Białorusi, czy „Kastusik” zaprezentowaną w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Białorusi w Mińsku. Brał udział w wielu wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Warto wśród nich zauważyć prezentację w prestiżowych placówkach, jak choćby „Książka żywa” prezentowana w Muzeum Narodowym w Katowicach w 2017 roku, „Labirynt 2” w Galerii Narodowej w Mińsku na Białorusi w 2015 roku, „Colour, symbol et cetera” Fondazione Romualdo del Bianco w Florencji we Włoszech w 2014. Uczestniczył w ponad dwudziestu międzynarodowych plenerach malarskich. Prowadzi

warsztaty artystyczne dla dzieci i młodzieży. Prace znajdują się w zbiorach Muzeum Białoruskiej Akademii Sztuk Pięknych, w Museum of Unofficial Art Collection of A. Glazer, Jersey City, New Jersey, U.S.A. oraz kolekcjach prywatnych w Polsce i poza jej granicami. Paweł Kostasiuk czterokrotnie otrzymał stypendium dla najlepszych doktorantów ASP w Warszawie w latach akademickich od 2014/2015 do 2017/2018. W swoim dorobku posiada również znaczące nagrody, jak otrzymaną w 2013 roku: I nagrodę na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki, Blankenberge w Belgii, oraz w roku 2000 – III Nagroda Białoruskiego Związku Malarzy na Republikańskiej wystawie - konkursie „Nowe imiona” w Mińsku na Białorusi.

W dość skromnym dorobku organizacyjnym na rzecz Wydziału, należy odnotować udział w organizacji wystawy „Wieża Babel kontra Przestrzeń ” w Oranżerii Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie i dwukrotnie organizował wystawy Wydawnictwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie na Targach Książki, które odbyły się na stadionie PGE Narodowy w 2017 i 2018 roku. Brał także czynny udział podczas organizacji Nocy Muzeów w 2015 roku.

Działalność dydaktyczna doktoranta opisana dość lapidarnie, zawiera jedynie podstawowe informacje o udziale w zajęciach w Pracowni Grafiki Warsztatowej prowadzonej przez dr hab. Wojciecha Tyłbora – Kubrakiewicza w kolejnych latach akademickich od 2014/2015 począwszy, do roku akademickiego 2017/2018, kiedy był współpracownikiem w Pracowni Grafiki Artystycznej prowadzonej przez dr hab. Dorotę Optułowicz Mc Quaid, prof. ASP, gdzie współtworzył zakres tematyczny prac studenckich i współpracował przy prowadzeniu zajęć.

Część II

– ocena pracy doktorskiej mgr Pawła Kastusika pt. *Kanaan*

Praca doktorska Pawła Kastusika, to swoiście pojęta, metaforyczna podróż, którą doktorant odbywa na kilku płaszczyznach. Dokonując głębokiej analizy osobistej sytuacji, zadaje fundamentalne pytania dotyczące tożsamości i świadomości miejsca i czasu w jakim się znalazł. Tytułowy Kanaan – mityczna kraina - stała się osnową, wokół której zaplata opowieść o wędrowce zarówno w jej dosłownym wymiarze – z rodzinnej Białorusi do Polski, ale również duchowym i filozoficznym. Tożsamość autora zbudowana jest na wspomnieniach, szacunku do świadomości siebie „zakotwiczonej w pamięci”. Sięgając po reminiscencje będące w zasięgu własnych wspomnień – autor odnosi się do rodzinnych historii, kiedy wspólnie z dziadkami odwiedzał cmentarz, w symboliczny sposób jednoczący pochowanych tam ludzi różnych wyznań. Dokonując dalszej analizy, doktorant wyodrębnia wpływy czterech cywilizacji, jakie spotkały się na terenie zachodniej Białorusi: żydowskie, turańskiej, bizantyjskiej i łacińskiej.

Istotna dla pełnego zrozumienia koncepcji doktoranta, jest wykładnia filozoficzna, która w syntetyczny sposób zawarta jest w rozdziale dysertacji

zatytułowanym *Historia dualizmu ciała i duszy*. Kastusik zadaje fundamentalne pytanie: jaka jest prawda o człowieku? Aby znaleźć odpowiedź, sięga po dwie wielkie tradycje filozoficzne: Platońską i Arystotelesowską. Doktorant pozycjonuje siebie w kontekście tradycji historycznej, jako spadkobiercę cywilizacji łacińskiej, która wielkopokoleniową drogą myślenia realistycznego może powiedzieć prawdę o człowieku.

Pojawiający się w pracy doktorskiej motyw podróży, stał się inspiracją, impulsem do rozpoczęcia tworzenia „komiksu”. Jeśli przyjąć jako definicję komiksu, iż jest to *sekwencyjna historia obrazkowa, często z dodanym tekstem*, (oczywiście to definicja w najprostszej możliwej formie) to trudno spierać się z Kostasiukiem, że tak właśnie opisał swoje dzieło, mam jednak pewne poczucie nieprzystawalności tego określenia do ilustracji jakie stworzył. Choć wydaje się to sprawą wtórną, wolę określenie „narracja obrazowa”. Struktura pracy jest wielopoziomowa. Zarówno na płaszczyźnie treściowej, jak i formalnej. Rozpoczynając narrację podróż z rodzinnej Białorusi do Warszawy, staje się 24 godzinną pętlą w jakiej porusza się autor – pielgrzym poszukujący mitycznej krainy Kanaan. Odnosząc się do *Boskiej Komedii* Dantego Alighieri, porównuje się do poety, który w połowie życia podejmuje decyzję o zejściu z obranej wcześniej drogi, budując nowego siebie, równocześnie szukając oparcia w teologii. To odniesienie niezwykle istotne i budujące kontekst całościowego zrozumienia pracy Pawła Kastusika.

Choć w samym „komiksie” autor nie umieścił żadnych napisów, czy tekstów, to istotne uzupełnienie znajdujemy we wstępie. Autorski opis, stanowiący „literacką”, napisaną z lirycznym zacięciem desktypcję treści obrazowej. Choć buduje się tu pewna narracja, mająca walory spójności miejsca i czasu, to wyraźnie wyczuwalny jest klimat surrealnych odniesień, obrazów nasyconych symboliką i sennych mar.

Narracja treści oparta jest na trzech poziomach. Pierwszy, zdaje się być najbliższy „tu i teraz”. Rzeczywistość opowiada o wędrownicy, przemieszczaniu się w realnej przestrzeni. Na drugim poziomie odczytujemy, lub dostrzegamy warstwę duchowo – symboliczną, w której czas staje się z jednej strony zrytmizowaną, cykliczną rutyną, a z drugiej zyskuje wymiar podróży wewnętrznej. Poziom trzeci, to niezwykle interesujący zabieg, w którym artysta rysuje samego siebie w momencie tworzenia komiksu. Zatrzymuje w pewien sposób rytm czasu, równocześnie stając się punktem odniesienia do czasu samej historii.

Rysunki układające się w narrację opowieści zawierają symbole, których znaczenie możemy w dość prosty sposób odczytać: czarnego kota, ramy okiennej układającej się w krzyż, uchylonych drzwi, pustego krzesła, walizki itd. Równie istotne znaczenie symboliczne dla całej opowieści ma światło. Traktowane przez doktoranta jako metafizyczne, nie posiadające określonego kierunku, rozświetla przestrzeń umownym blaskiem. Rysunki od strony formalnej są niezwykle ekspresyjne. Odwołując się do realnej przestrzeni, budują często płaszczyznę umowną, wzmacniając dramaturgię sceny. Perspektywę i sztafaż na części prac traktuje dosłownie, opisując i budując relacje przestrzenne, na innych pozostawia czyste tło koncentrując się na np. figurze postaci. Zabiegi formalne znakomicie

wzmacniają przekaz opowieści. To podróż w głąb siebie, refleksyjna i momentami dramatyczna, której cykliczność zamknięta w powtarzalny rytm skłania do pogłębionej refleksji. Z pozoru naturalnej opowieści buduje się metafora, a z nią filozoficzne przesłanie.

Część III – konkluzja

Biorąc pod uwagę dorobek, oraz interesujące i oryginalne dzieło artystyczne składające się na pracę doktorską zatytułowaną „Kanaan”, stwierdzam że mgr Paweł Kastusik spełnia wszystkie wymogi określone w art. 13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki. Wnioskuje do Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o przyznanie mgr Pawłowi Kastusikowi stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

PROF. WOJCIECH PUKOCZ

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Wojciech Pukocz', written in a cursive style.